

Reportagebok: De papperslösa och de aningslösa – om det mänskliga slöseriet

Kristina Mattson

Stockholm: Leopard förlag, www.leopardforlag.se, 2008

Kristina Mattsson har skrivit en reportagebok om de papperslösa, det vill säga människor som uppehåller sig illegalt i Sverige. Av de asylsökande som får avslag uppskattas att mer än hälften väljer att stanna kvar och arbeta i den svarta ekonomin. Hon påpekar att Sverige hör till de länder i Europa som är sämst på att erkänna de papperslösas mänskliga rättigheter. Det betyder att papperslösa flyktingar inte kan arbeta och betala skatt, vilket både flyktingar och samhällsekonomin förlorar på. Kristina Mattsson föreslår därför i sin bok att vi ska betrakta den papperslösa arbetskraften som en resurs i stället för att hålla fast vid bilden av offer. Hon anser att länderna i västra Europa måste ta ett steg i taget för att åstadkomma detta, det första är att låta dem som redan arbetar här att få tillstånd att göra det.

Resande och migration är urgamla mänskliga beteenden. Migration är en överlevnadsstrategi, således en mänsklig rättighet. Men för några år sedan började ordet papperslös bli associerad med den ovälkomne och med illegalitet. Ordet användes motvilligt även av de grupper som arbetar med asyl- och migrationsfrågor. Valet av titeln i Kristina Mattsons reportagebok är ett steg i rätt riktning och ett ställningstagande för att synliggöra gruppen av människor som är ”resten” av samhället, dvs. de som befinner sig utanför gällande normer, regler, och rättigheter. Världens dörar har aldrig varit så stängda som nu. Trots ökningen av folkförflyttningar blir politiken gentemot andra länder strängare, med mer övervakning och högre murar. Denna politik skapar en orolig och ojämlig värld. Boken beskriver obalansen i vårt samhälle från olika perspektiv.

Boken ger en annan bild av de papperslösa än det vi är vana vid: kämpande människor som inte vill få någonting gratis, människor som vill betala skatt. De som sliter hårt i Sveriges informella ekonomi men som har bara skyldigheter men inga rättigheter.

I sista kapitlet av boken ”Migration löser inte allt” (sid. 177-179) diskuteras fri rörlighet och dess nackdelar för samhällets stabilitet och människors sociala välfärd. Fri rörlighet bör gå hand i hand med rätten till att delta i samhället under samma sociala, politiska och ekonomiska förhållanden. Det är Europas inklusive Sveriges diskriminerande asyl- och migrationspolitik som skapar underminering av lönenivåer och sociala skyddsnät. När människor som har vistats under flera år i ett land tvingas leva och arbeta utan tillstånd och när invandrare

diskrimineras på arbetsmarknaden skapas förutsättningar för lönedumping.

De flesta åtgärderna från fackligt håll handlar om att straffa arbetare utan tillstånd eller i bästa fall arbetsgivaren som anställer svart arbetskraft. EU-kommissionen har lagt fram ett förslag om att straffa arbetsgivare som anställer papperslösa. Konstigt nog skapar detta förslag oro bland de papperslösa. Vad händer om möjligheten att försörja sig försvinner för den som är papperslös? Hur ska den papperslöse då betala sin hyra, mat, busskort, etc.? Att straffa arbetsgivaren gynnar inte papperslösa om man inte arbetar samtidigt för regularisering. Alla seriösa försök att försvara papperslösas fackliga och sociala rättigheter måste gå hand i hand med arbetet för regularisering. Då kan facken få med sig nya aktiva medlemmar som under samma villkor kämpar för välfärd, bättre arbetsvillkor och högre löner tillsammans med andra arbetare.

I varje diskussion om papperslösa bör även den växande klyftan mellan fattiga och rika länder, ökande militära konflikter, en hårdare gränspolitik i väst samt den globala stadens behov av billig arbetskraft finnas med. Allt detta hänger ihop. Kristina Mattson skriver att det är svårt för Europa och Sverige att inse sitt eget bästa. Det är självklart att den papperslöse ska ses som en nyttig mänsklig resurs. Men det är ett faktum att så länge klyftan mellan fattiga och rika länder, och militära konflikter i vissa delar av världen ökar, invandringspolitik i väst

blir mer sträng, lagliga vägar för invandring minimeras, samt att städernas behov av billig arbetskraft finns, så kommer den irreguljära migrationen att öka.

Yacine Asmani
Ordförande i Papperslösa
Stockholm.
adrianasmani@yahoo.fr